

NOVOTNY TIHAMÉR

VAAMOOS (és VAAMOSS)¹ az öko-alkotó

Vagy tudja az ördög, hogy kicsoda, de nagyon jó!

VAAMOOS,¹ alias Vámos Zoltán, a hajdani beatnemzedék egyrészt tipikus, másrészt különös, rendhagyó alakja – akinek művészpályája együtt indult ef Zámbó Istvánéval, feLugossy Lászlóéval, Provaznik Gézáéval, Barvich Ivánéval, Zsoldos Csabáéval (és sorolhatnánk a neveket) még Kecskeméten az úgynevezett *prae vajdas* időszakban a '60-as évek végén, akinek eddigi életébe a sok öröm, megpróbáltatás, kaland, csalódás és vargabetű mellett művészeti értelemben a korai tetszhalál és a kései visszatérés is majdhogynem indoklás nélkül belefér – valóban a nagy újjászületők, a rendkívüli képességekkel megáldott öntörvényű alkotók, a sors-véletlenek által vezérelt nagy feltámadók, az örökké lelki szegény autodidakták, az elpusztíthatatlan östehetségek csoportjába tartozik. És nem hiszem, hogy túloznék! Ugyanis Vámos 2009-re tehető reneszánsza olyannyira meglepő és váratlan volt, hogy Hujber Adrienn (1971) Győr-Sopron megyei művészettörténész az alkotó frissen készült papírpépes ágszobrai előtt állva értetlen csodálattal szegezte kérdését a semmiből előbukkanó elkövetőnek: „Hol volt maga eddig?”

Joggal merül fel bennünk a kérdés: Mi a rejtély kulcsa? Honnan indult, hogyan szakadt meg, miként született újjá és hová tart Vámos Zoltán elementáris amplitúdójú alkotóútja?

Jómagam, aki szoros aprólékosággal foglalkoztam a szentendrei Vajda Lajos Stúdió történetével s az idetartozó, idekapcsolódó kecskeméti előjáték feltérképezésével, szereplőivel, a fellelhető dokumentumok összegyűjtésével, mivel Vámos Zoltán a '70-es években kiszállt, eltűnt a művészeti életből – pedig név szerint ismertem őt, sőt, erre az időszakra vonatkozó nélkülözhetetlen információkat is kaptam tőle Provaznik Géza egykori költőtitanon keresztül –, ebben a kontextusban szerepe, jelentősége nálam nem lépte át az ingerküszöböt. Utólag belátom, ez hiba volt részemről, ezért e kihagyásomat most részben pótolni, korrigálni szeretném.

Tehát a hiátus megszüntetése érdekében a közelmúltban írásban kértem őt, az új anyagával engem 2018 októberében levélben megkereső alkotót, hogy egy tömör önéletrajzzal segítse értékhalász munkámat a könnyebb eligazodás kedvéért. Ennek a kérésnek egy 2024. május végi kecskeméti látogatásomat követően Vámos Zoltán örömmel eleget tett, s két egymást kiegészítő – forrásértékű –, tömör Curriculum Vitae-ben tért ki életének jelentősebb mozzanataira, amelynek részleteit felhasználva (lelkiismeretemben most már kissé megnyugodva) folytathatom elemző munkámat. Íme, a szerzői CV első „fejezete”:

„Az önéletrajz olyan, mintha egy könyv lapjait egy idő után visszafelé kezdenénk lapozni, majd hirtelen, mint egy időgépben ülve, a kívánt korba varázsolódnánk. Nekem ez a földi utazás 75 évvel ezelőtt kezdődött a Békés megyei Mezőberényben. Talán 4-5 éves lehettem, az első eszmélésem egy sápadtan megvilágított szoba vagy konyha volt a mennyezetről lelógó üvegburás, piros kendővel letakart lámpával. Rajtam kívül még ketten laktak itt. Az egyiket Tatának, a másikat Mamának neveztem. Minden este elmondták, hogy mit kell tennem reggel. Hol a reggelim, hol a ruhám, a cipőm, amit felvéve utánuk kellett mennem a munkahelyükre, körülbelül két kilométerre. [...] 5 éves koromtól elég önállóvá váltam. Szabadon csavaroghattam az egész városban, moziba jártam, újságoshoz képeslapokért, amiket persze a gondviselőim később kifizettek, s ezzel megérkeztem oda, hogy mi is volt ez a szürrealista kezdetem.

1948-ban születtem, ami tulajdonképpen nem lett volna nagy baj, de ehhez járult még egy apróság, apám földbirtokos volt, és az akkori államhatalom kivételes »gondoskodásának« köszönhetően [ezek az emberek] kulákklistára kerültek. Mindenükből kiforgatták őket. Nincstele nélkül a mindennapjaikért küzdöttek. Nem tehettek mást, mint az egyetlen megoldást, a nagyszülőkre bíztak, akik ekkor még aktív munkások voltak. Így lettem idő előtt »nagykorú«, ennek

minden előnyével és hátrányával együtt. Ez az »átmeneti« állapot egészen felnőttkoromig tartott. Szüleimhez már sohasem kerültem vissza. Azért, hogy nagyszüleim terheit csökkentsem, minden nyári szünetben dolgoznom kellett. Időszakos munkakörökben voltam kocsikísérő, kazánfűtő, földmérő, esztergályos és kertész. Ezekben a sűrű napjaimban fordult a figyelmem először a rajz világa felé. Ceruzára és papírra mindig futotta.

S lassan kitárult egy olyan világ előttem, ami észrevétlenül, fokozatosan megváltoztatta az életemet. A vonalak végtelenje »otthonommá« vált. Teremteni tudtam velük. Középiszolás koromra egy saját »mikrovilágom« lett. Ehhez visszaigazolásként sokat segített az abban az időben Herbert Read *A modern festészet* kötetében talált néhány verssor William Blake-től: »Meglátni a világot a homok szemcséjében, S az eget a vadvirágban«. ² Képes voltam napi öt órát átrajzolni. Innentől kezdve egymás után érkeztek az újabb és újabb »fejlődések«. Városi rajzkörtagság, meghívások alkotótáborokba, kiállításokra, és a barátságok. Kiemelkedő jelentőségű lett az abban az időben Kecskemétre költözött, a már akkor országos hírű Buda Ferenc költő biztató segítése, egyik nekem dedikált kötetébe írt sorai: »Szíved, eszed és kezed mindig egy úton haladjon«.

Vagy, ha mesteremnek mondhatok valakit, az Goór Imre művész, tanár és költő volt, aki útravalóként azt tanácsolta: »a múltat alaposan ismervén felfedezni saját erényeinket, s azzal gazdagodván folyvást teljesedni«. ³ Sokat segítettek és meghatározó szakmai pezsgést jelentettek a képzőművészeti felfedezőúton a szentendrei Zámbó István (Öcsike) és a kecskeméti Lugossy László (Laca), akikkel művészeti egyesületet hoztunk létre Purgatórium néven. Sajnos azonban nem tartott sokáig ez az ígéretes szakmai társulás. Részben az akkori rendszer politikai »érzékenysége« miatt a további álmaink folytatását elfojtották. Spicliket »építettek« közénk. S ezeknek a jelentéseknek a hatására bezáratták a klubot. Öcsike visszament Szentendrére, miután befejezte nyomdai tanulmányait itt, Kecskeméten, majd nem sokkal később Laca is távozott, ő is szentendrei lett. A további sorsuk nem zökkenőmentesen, de megoldódott. A Kecskeméten maradt „purgatóriumos” sejtecskék fokozatosan elhaltak, szétestek, és megpróbálták saját egyéni túlélési technikákat kitalálni. Ilyen sorsra jutottam én is. [Közel] negyvenévi művészet nélküli alkony telepedett rám, s már majdnem minden besötétedett körülöttem, amikor 2008 nyara végén megértettem, zsákutcába jutottam. Nem vezetett út tovább. Mit kell ilyenkor tenni? Újabb komoly döntést kellett hoznom. Életem nagy részét leélve számadást csináltam. Újabb vállalkozás már szóba sem jöhetett, de volt valami, ami az egész életemben némán, türelmesen követett: a '70-es évek alkotói szelleme.”

Ebből a Vámos számára is meghatározó időszakból (1960-as –'70-es évek) nem sok munkája maradt fenn, legalábbis jelen pillanatban kevésről tudunk. Egyrészt hivatkozhatunk a már említett Goór Imre grafikusnak a fiatal Vámos Zoltánt bemutató 1971-es cikkére, ahol a szerző említést tesz arról, hogy bár a művészi pályára készülő alkotó fest is, inkább figyelemre méltó rajzosként tartja számon őt. A Petőfi Népében megjelent lendületes, expresszív tusrajzok krockiszerűek, a változatos, szabad firkastruktúrákból építkező, végső soron ábrázoló gesztusképjegyek inkább a pillanatnyi érzelmeknek, hangulatoknak és benyomásoknak, mint az anatómiai tökéletességnek és a természeti hűségnek engedelmessé válnak. Ennél azonban sokkal nagyobb jelentőségűek Vámos azon grafikái, amelyek a természeti mikrokozmoszok felé fordulva, a közelképeket, talajféleségeket, növényi organizmusokat, fűszálakat, leveleket, hangyákat, lepkéket, bogarakat, madártollakat stb. elemezve rajzolnak, örökítenek, álmodnak meg egy elemekből építkező szabadasszociációs, szürrealisztikus, szervesen terjeszkedő, mégis körülhatárolódó képzeleti formákba szerveződő, bizonyos értelemben Vajda Lajos szénrajzaira emlékeztető *biromantikus* világot. Más grafikai munkáiban ezeket a mikro-organikus tapasztalatait nagyszerűen ötvözi a táj makro-organikus elemeivel, s a kettőből a kortárs Gosztola Gábor (1945–2018) szemléletére emlékeztető *biozmosz*-szerű, olyan szürrealisztikus táj-lény és/vagy lény-táj képeket alkot, amelyek humanizált illúziókká torzítják, varázsolják a látható és láthatatlan, a külső és belső, az érzéki és észleleti térségmodelleket. (Ebből a ciklusból csak két rajz fért e válogatásba. Lásd: *Felülről lefelé*, 1977; *A gyilkos*, 1978.)

Állításom verbális indoklásaképp újra idézem őt első önéletrajzához fűzött másik írásos kiegészítéséből: „Középiszólásként és a városi rajzkör tagjaként nyári alkotótábori meghívást kaptam harmadmagammal Szilvásváradra. A vezető tanárunk Goór Imre szakkörvezető volt. A reggeli eligazításunkkor szabad kezet adott arra, hogy mi találjuk meg a számunkra legizgalmasabb témát, amit majd este kiértékelünk. Akkoriban főként a grafika világában mozgolódtam, ami annyit jelentett, hogy mártogatós tollal a látható világ legapróbb részleteit igyekeztem megjeleníteni. Ezekután elindultam, jöjjön a téma. Abban biztos voltam, hogy nem utcarészleteket, emberi csoportokat fogok karistolni a papíromra. Nyugodtabb helyre vágytam. Ennek az inspirációnak megtalálására fordított keresgélésem kivezetett a településről. Elfogytak a házak, emberek, majd alólam a kiépített út is, és ekkor ott megjelent az, amiért idejöttem, ott volt előttem egy félig elmosott árokpart dúsnak egyáltalán nem nevezhető növényzettel, mikro rögdarabokkal, elhalt növényi parányokkal. Nem a világ legvidámabb helyének ígérkezett. Ám azért az is rövidesen kiderült, talán megúszom pszichológus segítsége nélkül a kirándulásomat, mégpedig azért, mert a természet rövid idő után látván, hogy csak egy toll és némi fekete tus van nálam, engedélyt adott az őslakosok megjelenésére. Hangyák, pókok és mások összeviszva táncsal köszöntöttek. Nem lehettem hálátlan nekik, egyre több szereplőjük került a papíromra.”

Említettem már, hogy Vámos Zoltán a képzőművészet világába való nagy visszatérése 2009-re tehető, s bár ő negyvenévnnyi kihagyásról beszél, ez csak annyiban lenne a szó szoros értelmében igaz, ha a '70-es években semmit sem alkotott volna, ám még 1980-ból is találkoztam egy ilyen datálású tollrajzával (*Bogarak*). Tehát ez a kihagyása megengedőbb szemszögből nézve inkább harmincévnnyire tehető. Viszont alkotói újjászületését végső soron egy marketingmenedzseri megbízásnak köszönhetette, amely a Mosonmagyaróvár melletti Krisztina-beleki erdő területére szólt, ahol többek között egy gyerekcsoporttal történő kreatív foglalkozás, illetve annak finanszírozási kudarca terelte őt az újbóli megmérettetés felé.

Erről így ír a már említett, hangulatos CV-jében: „Mondanom sem kell, alig vártam a másnap reggelt, amikor a gyerekek megérkeztek, és rám várt az ünnepélyes protokoll, amikor közölhettem velük, hogy semmi sem úgy lesz, ahogy várták, mert most egy táborozás áráért hét programot adunk. Nem várt örömmel nyugtázták, majd egy gyors váltással erdei sétára invitáltam őket. A feladat az volt, hogy mindent, ami nem okoz kárt az élő erdőnek (például lehullott ágak, madártollak, csigaházak, falevelek stb.), azt hozzák magukkal. A séta után visszatérve a táborba a városi gyerekeket egy szokatlan ötlettel leptem meg. Erdei ágembereket fogunk építeni a hozott anyagokból, plusz a tábor területén levágott mázsányi fűhegyek szálaiból. A nap végére három-négy két méter közeli ág-gólem körvonalazódott előttünk. Szép alkotónapok következtek, a táborozás végéig kitöltve tartalommal az értékes perceket. Lehet, sokan azt gondolnák, hogy ezek után minden simán ment tovább. Ám jött a »hála«, sajnálattal közölték: a pénzünk elfogyott, további fizetést nem tudunk adni. De még egy hónapig megengedték, hogy gondolkodjam a jövőmről. Ez tényleg óriási gesztus, gondoltam magamban. Akkor rajta. Két hét alatt összegyűrtam 20 különböző, főleg papírpépből ág-szobrokat. Elkészültük után a szobámat teljesen megtöltve megkérdeztem magamtól, mik ezek, te szobrokat eddig nem készítettél, mi lett veled? Éreztem, orvosolni kell az előállt helyzetet. Ekkorra már olyan ismeretségi köröm lett Mosonmagyaróváron, hogy telefonon felhívtam egy helyi kortárs galériát, segítsenek eldönteni az előadódott problémámat...” – A történetet innen már ismerjük... Hujber Adrienn művészettörténész 2009 júniusában meghívta őt egy kiállításra a mosonmagyaróvári Magyar Galériába: „Hálás vagyok neki, hogy segített visszatálatnom. Van egy ősi buddhista mondás: Ha jó irányban állsz, nem kell mást tenned, mint továbbmenni. Azóta féltve őrzöm ezt az irányt” – zárja le önéletrajzásának első fejezetét a művész.

Vámos Zoltánnak ettől az időszaktól kezdve valósággal szárnyal az alkotószelleme, s ontja magából a műveket. Öko-alkotónak is nevezi magát, s ebben az önmeghatározásban nagyon sok igazsága van, hiszen műveit természetes materiákból építi fel, fűből, szénából, ágakból, deszkadarabokból, korhadt farönkökből, ipari hulladékokból, de már a kezdet kezdetén rátalál a papírpépre is, majd az újrahasznosított, szétbontott kartondobozokra, valamint a gyűrt cso-

magolóanyagokra, s egyéb kollázs, illetve applikációs elemekre, legújabbán például a textilfelésekre, amelyekből különös szobrait, titokzatos kultusztárgyait, rejtélyes objektjeit és több-rétegű „síkplasztikáit” készíti. Ebben az összefüggésben a szándéka az, hogy „megmentsen” olyan anyagokat, amelyek sokat mondanak magukról és a világról: „mindannyian újrahasznosított atomok vagyunk egy csillagtérből” – jegyzi meg egyik kiállításához kapcsolt információs lapján a 2010-es évek elején. Vámos szinte földöntúli vonzalmat érez a mikro- és makrokozmosz, a természeti népek és kultúrák, az ősi civilizációk, a technikai utópiák, a tudományos fantasztikum, az információközlés, a lehetséges létformák, az anyag és energia jelenségei és törvényei iránt. Ilyenformán alanyi és egyetemes filozófiai gondolatok megteremtője.

Dr. Turai G. Kamil művészetfilozófus érzékenyen jegyzi meg Vámos felcsigázó titkával, titokzatosságával kapcsolatban egyik leporellójában, hogy „nála az *anyagsemmi* képes pár lépésben *istensemmivé* lényegülni”. Ugyanakkor a művész színezett, festett papírpépből készült szürrealisztikus-atavisztikus őslényszobraival, „gally-állat” és „agancs-ágak csillagbog” térplasztikáival, *Evolúciós kísérlet* sorozatával kapcsolatban azt találja mondani, hogy ez már egyenesen „papirusz-paleontológia”. De Turainak vannak más telitalálatos megfogalmazásai is a besorolhatatlan Vámos-jelenségről. Például: „Úgy bánik anyaggal, színnel, formával, mint ha soha senki se alkotott volna előtte.” Vagy máshol: „A Tisza-vidék tanyavilágából robbant be a világértelmezők, nemzetek feletti felderítő élcsapatába.” Majd értékelését így foglalja össze: „Teljességgel természetelvű ez a művészet, hathatós válasz az önpusztításra és a környezetszennyezésre. [...] Visszahelyezi az embert abba az áhítatos kultusz-központiségbe, ahonnan gondoskodva belátható a mindenség.”

Más méltatói és értelmezői kiemelik organikus-szürrealisztikus szobrainak, falra akasztható objektjeinek, síkplasztikáinak, kollázsképeinek szimbolikus elemeket használó ősi totemekre, titokzatos fétisekre, maszkokra, bálványokra, gólemekre, kultikus, szakrális és spirituális tárgyakra emlékeztető jellegét. Ezeket az atavisztikus, átszellemített, felcsigázó és megrázó szent titkokat, érzeteket-érzuleteket keltő tulajdonságokat erősítik fel azok a kézműves technikák és lelemények, amelyek a papírból fémeket (bronzot, aranyat, ezüstöt, ólmot), követ, bőrt, szíjat teremtenek, fém- és/vagy koromszíneket, rézgálic és/vagy királykékeket varázsolnak. Ehhez hasonló a szó nemes értelmében vett fiktív kegytárgyszobrokat (pseudoplasztikákat, kamuflázs-ereklyéket) eddig csak Szlaukó László munkái között láttam. Mint ahogy Vámos metálszíneihez hasonló fémes hatásokat (fémimitációkat) is csak P. Boros Ilona reliefszerű papírképei között fedeztem fel. S bár lehet, hogy mások is alkottak és alkotnak papírmasszából különös térplasztikákat – lásd például Záborszky Gábor (1950–2023), Körösenyi Tamás (1953–2010) vagy Zámbo Attila idekapcsolható műveit –, véleményem szerint Vámos Zoltán eredetiségéhez nem fér kétség.

„Mostanság a kozmikus, galaktikus utazás felé kacsingatok” – mondja egy 2022-ben keltezett beszélgetésben az alkotó a kecskeméti kirakat-kiállításával kapcsolatban dr. Turai G. Kamil kérdéseire válaszolva, majd hozzáfűzi: „A hatvanas-hetvenes években még a nem látható mikrovilág foglalkoztatott, most a már nem látható makrovilág. [...] Amikor szembesültem azzal, hogy leéltem az életem, s nem azt csináltam, amire születtem, elszörnyedtem, s elhatározásra jutottam. Azóta csak az érdekel, hogy feltárjam magamból azt, amit korábban elaltattam. A művészet nélküli élet öntudatlan hiányérzete felébresztette bennem a tudatos művészt. Állati szerencsémnek tartom, hogy felfoghatatlan, rejtett csillámokat, csodákat mutathatok fel a világegyeteméből. [...] Bár barátságos vagyok mindenkivel, barátaim nincsenek. Jobb híján teremtek magamnak egy olyan világot, melyben jól érzem magamat.”⁴

Vámos Zoltán, ha annak idején ügyesebb, talpraesettebb, úgymond nyomulósabb lett volna, akár be is juthatott volna az Iparművészeti Főiskolára. Ehhez megteremtődtek a sors-véletlenek szülte kapcsolatai. Nem így történt. Ám élete több vargabetűn, kerülőúton keresztül mégiscsak révbe ért, és cirka tizenöt év alatt megalkotta önmagáért beszélő életművét. Megkockáztathatjuk: a többi már csak jutalomjáték lesz...

JEGYZETEK

¹ Vámos Zoltán többnyire a VAAMOOS művésznevet használja, de néha előfordul a VAAMOSS álnév is.

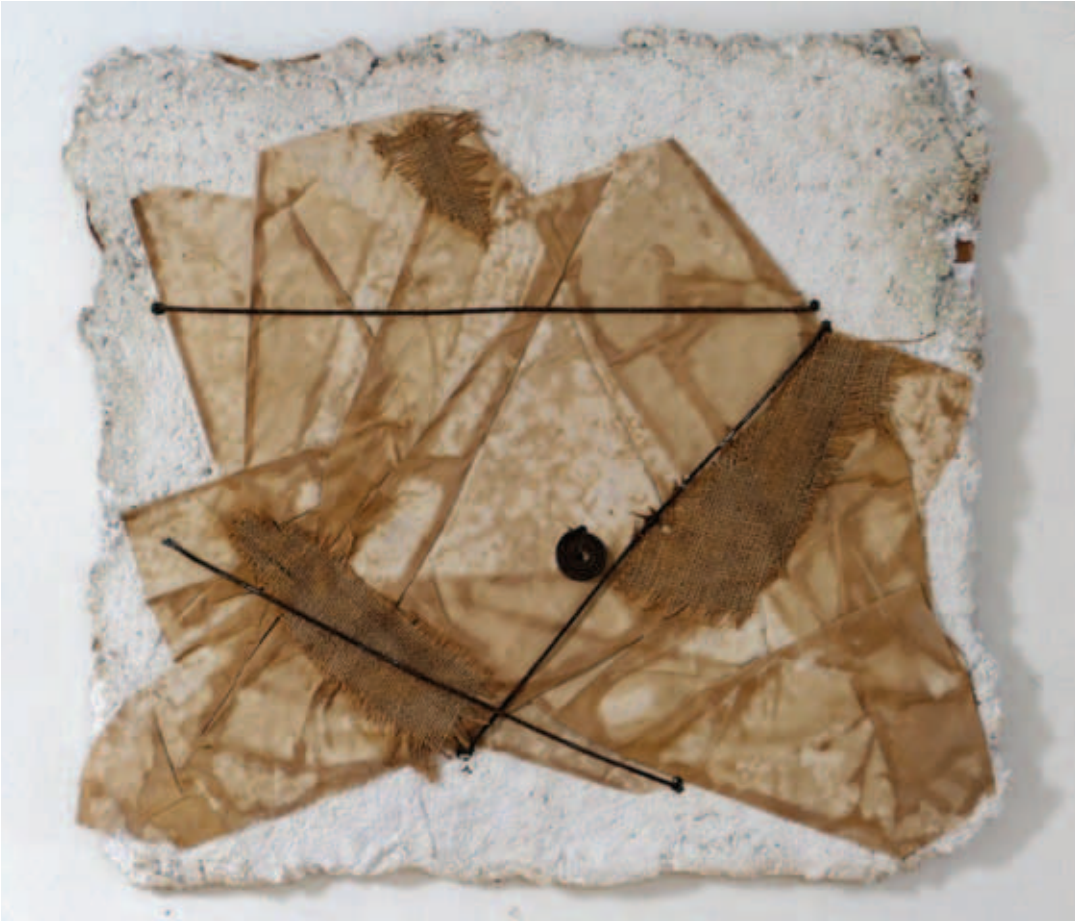
² Ez az idézet Wols (Alfred Otto Wolfgang Schulze [1913–1951]) német expresszionista festő, grafikus és fotográfustól származik, amelynek alapja William Blake (1757–1827) *Auguries of Innocence* című versének négy sora. Az idézet Weöres Sándor fordításában így szól: „Egy homokszemben lásd meg a világot, / egy vadvirágban a fénylő eget, / egy órában az örökkévalóságot, / s tartsd a tenyeredben a végtelent!” – Más fordításban: „Egy porszem világot jelent, / S egy szál vadvirág az eget, / Fogd föl tenyeredben a végtelent, / S egy percben élj évezredet.”

³ Az önéletrajzosított idézet a kecskeméti Petőfi Népe című újságban jelent meg 1971. február 21-én. A fiatal Vámos Zoltán grafikáiról szóló méltatás e része eredetileg így íródott: „Ami legnagyobb erénye Vámos Zoltánnak: a világról alkotott véleményét igényes eszközökkel, közérthető módon mondja el. Mindez ahhoz kell, hogy a múltat alaposan ismervén felfedezze saját erényeit, s azzal gazdagodván folyvást teljesedjék.”

⁴ *Vaamoos a kirakat magasában, avagy: utcára nyíló művészet*, <https://www.baon.hu/> (a hivatkozás hiányos).

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS]. A fel nem adott csomag, 1971, papír, plasztika, 40x75 cm;
Az ősröbbanás előtti háttérsugárzást mérő berendezés, 2007, kevert technika, 65x55x4 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOSI]. Kiütkeresés I., 2010, papírontvény, 65x70x2 cm;
Ökoland, 2010, kevert technika, 4,5x6,5x2 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Inka számológép I., 2010, papíröntvény, 85x40x10 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Inka számológép II., 2010, papírontvény, 85x40x10 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], A kreátor, 2010, kevert technika, 80x45x5 cm;

A totem, 2010, kevert technika, 100x60x7 cm;

A végtelenítő, 2010, kevert technika, 40x90x5 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], *Evolúciós kísérlet III.*, 2011, papírpépes szobor, kb. 45x30x15 cm

**VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Evolúciós kísérlet I., 2011, papírpépes szobor, kb. 40x40x30 cm;
Evolúciós kísérlet IV., 2011, papírpépes szobor, kb. 25x40x18 cm**

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], *Evolúciós kísérlet II.*, 2011, papírpépes szobor, kb. 70x40x40 cm

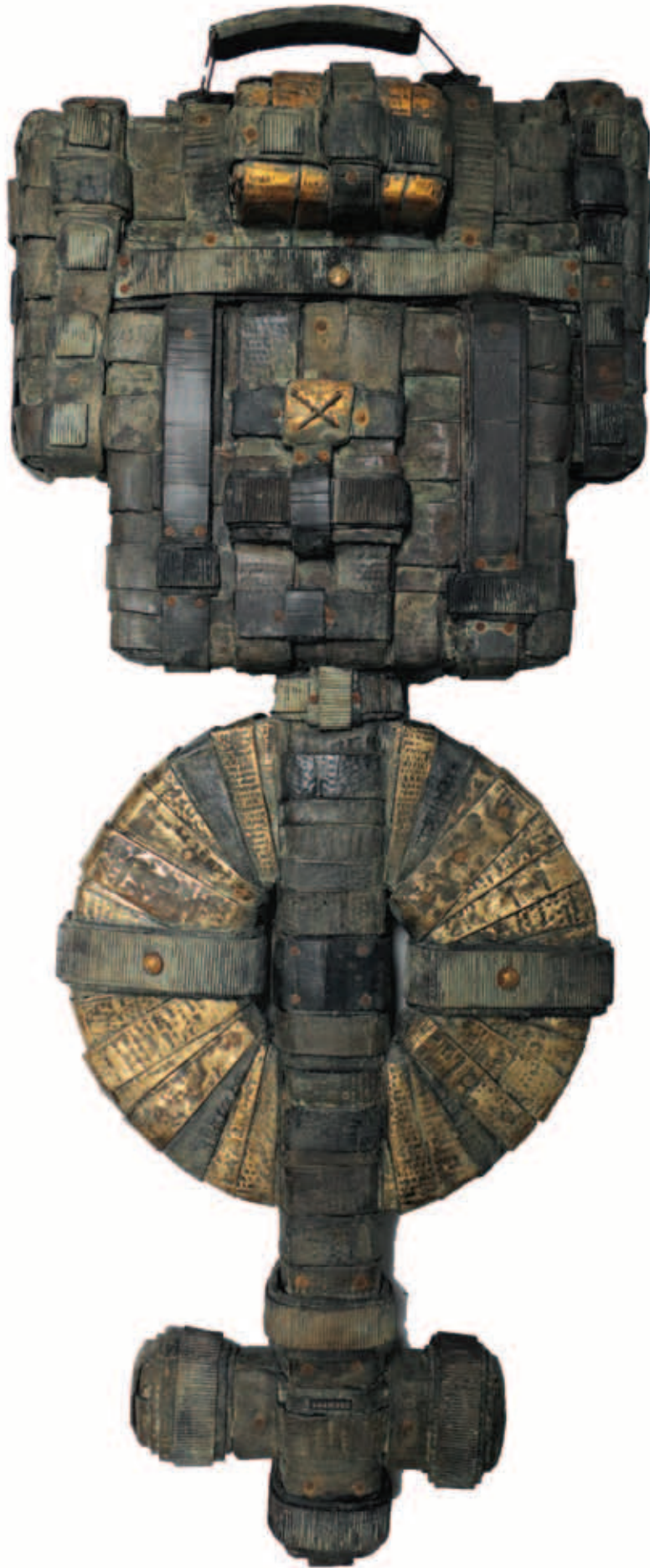
VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Az első víz, 2010, papíröntvény, 90x130x8 cm;
Az első tűz, 2010, papíröntvény, 90x120x8 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Egy pillanat, 2010, papíröntvény, 45x70x8 cm;
 Az első lépés, 2010, papíröntvény, 35x40x20 cm;
 A motor, 2011, papíröntvény, 60x30x30 cm (balról, jobbról)

VÁMOS ZOLTÁN [VAAM005]. A sámán, 2014, kevert technika, 90x55x8 cm; A torzó, 2016, kevert technika, 100x45x7 cm;
Az idő kezdetén I., 2013, kevert technika, 100x68x5 cm; Az idő kezdetén II., 2013, kevert technika, 120x68x5 cm

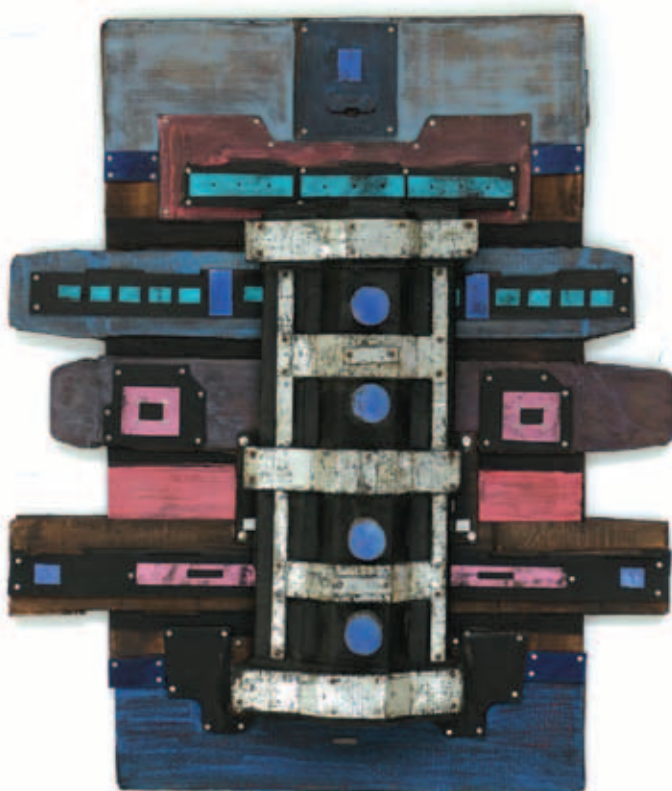
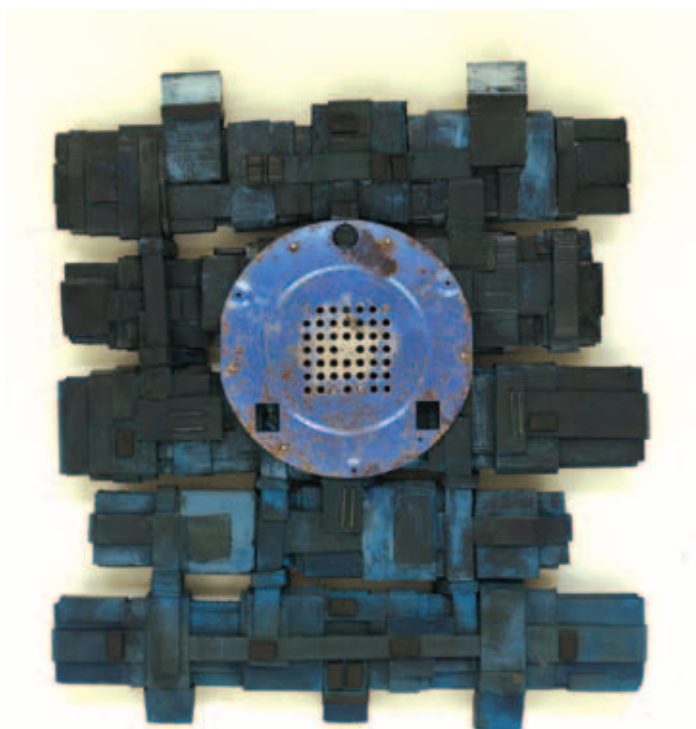

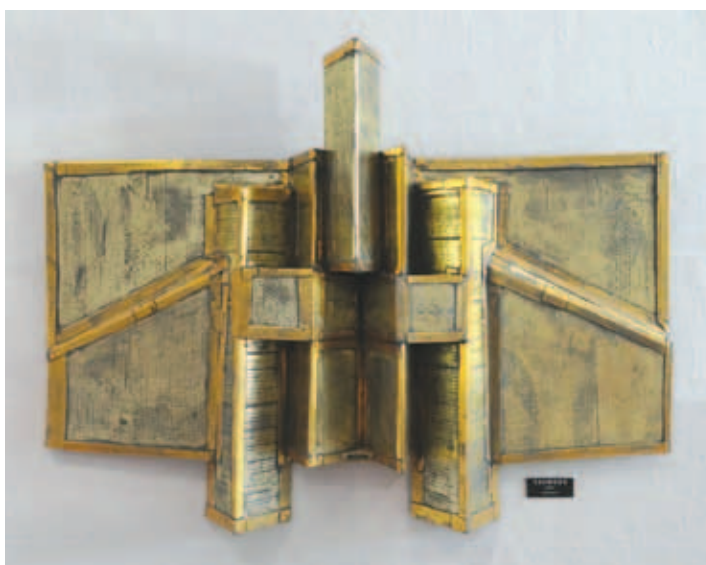
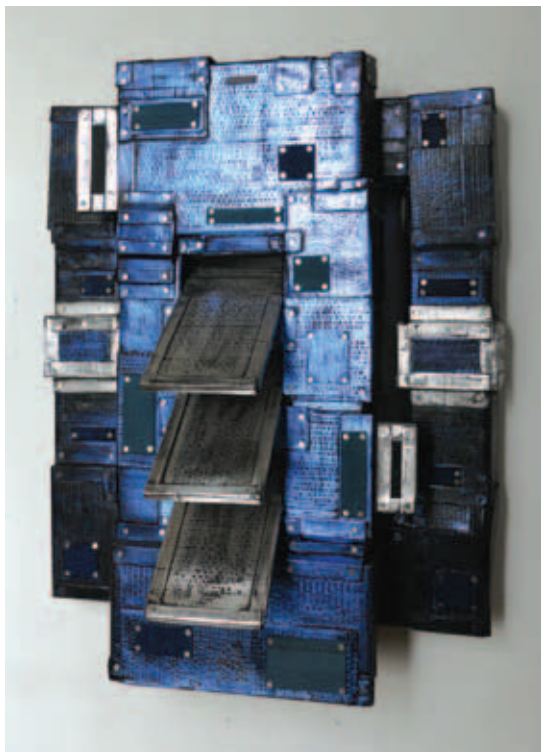
VAMOS ZOLTÁN [VAAM00SI], Az utazás, 2014, kevert technika, 120x60x5 cm

VÁMOS ZOLTÁN [VAAM005], A konvoj, 2012, kevert technika, 100x55x2 cm

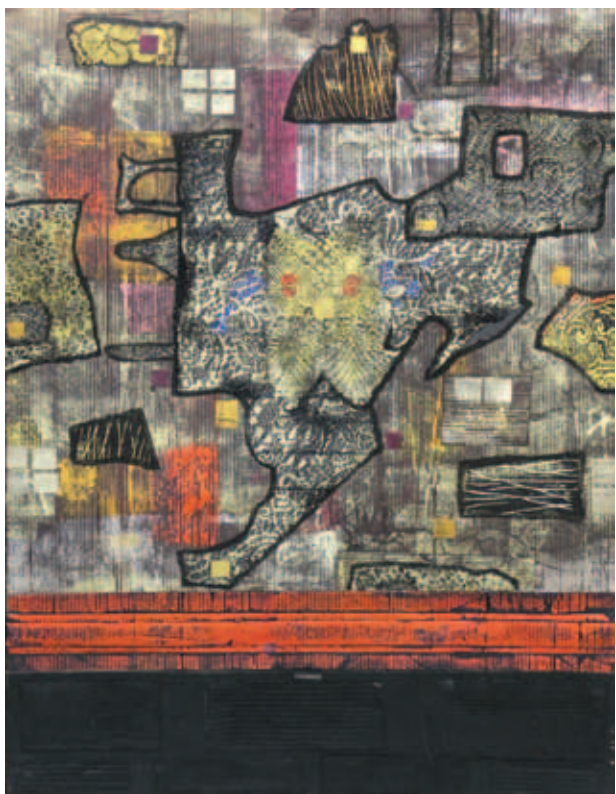

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], A központi kapcsoló, 2013, kevert technika, 50x50x6 cm;
 Ősrobbanás előtti ipari szűrőberendezés, 2015, kevert technika, 110x100x18cm;
 A szellem, 2016, kevert technika, kb. 120x70x4 cm;
 Ősrobbanás előtti forgalomirányító, 2015, kevert technika, kb. 120x75x18 cm

**VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], A klimatizáló, 2020, kevert technika, 90x90x10 cm;
 A lehetőség, 2022, kevert technika, 80x130x30 cm;
 A hordozható házi oltár, 2022, kevert technika, 95x90x25 cm;
 A médium, 2023, kevert technika, 55x28x9 cm**

VÁMOS ZOLTÁN [VAAMOOS], Az organikus táj télen, 2021, kevert technika, 90x90x1 cm;
 A fantom I., 2022, kevert technika, 100x80x1 cm;
 A fantom II., 2022, kevert technika, 120x100x1 cm;
 Az utolsó felvonás, 2022, gyűrt papír, 120x100x1 cm